

Burgers nemen het heft in eigen hand

Zorgcoöperaties succesvol in kleine dorpen en grote steden

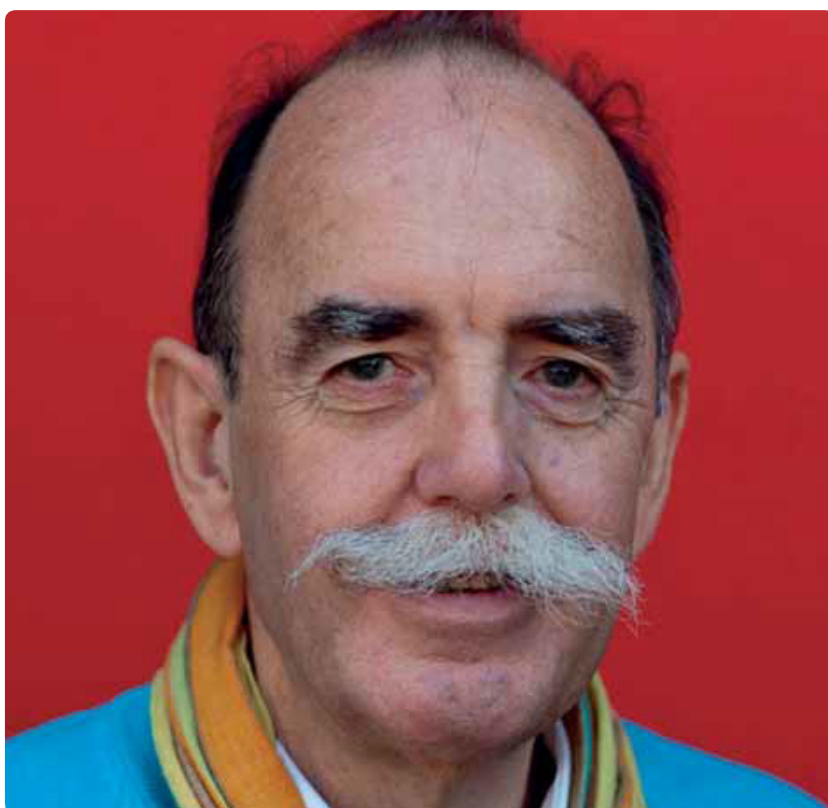
DOOR Yvet Bommeljé en Tea Keijl

In het Noord-Brabantse Esbeek weten ze al jaren dat een coöperatie de leefbaarheid in een dorp op peil kan houden. Zorg dichtbij huis en persoonlijke contacten zijn daarbij belangrijke waarden. Heel pril is juist de zorgcoöperatie in Zoetermeer, die in de meer anonieme stedelijke omgeving een IT-platform als kern heeft. 'Met klagen kom je sowieso niet verder.'

En klaagcultuur heerste er voorheen wel degelijk in Esbeek, een dorp met 1200 inwoners in de gemeente Hilvarenbeek, onder de rook van Tilburg. De winkels gingen dicht, het bankfiliaal sloot de deuren en met de wegtrekkende jonge inwoners verdween ook de levendigheid uit het dorp. Tot op zeker moment een klein comité, waaronder de huidige coöperatie-voorzitter Piet Verhoeven, twee toekomstscenario's schetste. 'Het ene was een doemscenario: over 25 jaar zou Esbeek een doods dorp zijn, zonder school, zonder jongeren. Daar schrokken we enorm van met z'n allen. Het besef drong door dat we met klagen niet verder kwamen. Er ontstond een gezamenlijk gevoel van urgentie; we moesten er zelf iets aan gaan doen.'

Dorpshuis

Verhoeven: 'Op dat moment bleken er 25 jongeren wel te willen blijven wonen in Esbeek, maar er waren geen geschikte woningen. En er was een gegronde vrees dat het dorpshuis in handen zou komen van een commerciële uitbater. Die twee speerpunten, de jongeren in het dorp houden en een centrale ontmoetingsplek, hebben in 2007 geleid tot de oprichting van coöperatie Esbeek. De rechtsvorm van een coöperatie maakt het mogelijk aandelen

Piet Verhoeven, voorzitter van de coöperatie Esbeek: 'Het vertrouwen van mensen, dat let ontzettend nauw. Je moet er heel dichtbij zitten om die echte aansluiting te vinden.'

uit te geven. De dorpsgenoten hebben samen voor drie ton aan aandelen gekocht,

en met dat bedrag op zak konden we met de bank een goed gesprek aangaan

over de rest van de financiering van het dorps huis. Zo konden we het dorps huis zelf kopen.' Na de gezamenlijke aankoop volgden diverse verbouwingen. Anno 2014 beschikt Esbeek met de Schuttershof over een comfortabel pand, strak in de lak en door een binnenhuisarchitect belangeloos tot in detail uitgedacht. 'We hebben nu een huiskamer van en voor de senioren en een café voor de jongeren. De verbouwingen werden door de dorpsgenoten zelf gedaan; honderden vrijwilligers hebben erbij geholpen. We hanteren een ondernemersformule. Er is een commerciële uitbater, maar die heeft een sociaal contract met de coöperatie, zodat de verenigingen hier bijvoorbeeld gratis terecht kunnen.'

'De coöperatie vormde ook de juridische kapstok om een CPO, ofwel collectief particulier opdrachtgeverschap, aan op te hangen. Op die manier konden 24 starterswoningen gebouwd worden, waarbij de kopers en de huurders volop inspraak hadden over hoe hun woning eruit zou komen te zien. Als je nu naar de leeftijdsopbouw in ons dorp kijkt, zie je dat de groep twintig tot veertig jarigen relatief klein is, maar wel stabiel blijft. September vorig jaar zijn de palen de grond in gegaan van nog eens dertien starterswoningen.'

Dorpsondersteuner

Naast de centrale ontmoetingsplek en het behouden van jonge inwoners, is de coöperatie zich steeds meer gaan richten op zorg en welzijn. Hiervoor is een werkgroep in het leven geroepen, die ervoor moet zorgen dat Esbekenaren in hun eigen omgeving zo zelfstandig mogelijk oud kunnen worden. Verhoeven: 'De seniorenhuiskamer in de Schuttershof werd vanaf het begin goed gebruikt. Hun organisatiegraad die het laatste kwart van de vorige eeuw erg was afgenomen, groeide hierdoor juist weer. Er is een community ontstaan; ze eten eens per week samen, de senioren gym is drukbezocht. Daarop voortbordurend zijn we met de senioren zelf met een bus op tournee gegaan langs voorbeelden van goede ouderenzorg in kleine gemeenschappen. We hebben een belangrijke stap gezet met het aanstellen van Miriam Hooijer, onze dorpsondersteuner.' Miriam Hooijer is in 2012 aan de slag gegaan als tussenpersoon tussen zorgvra-

Dorpsondersteuner Miriam Hooijer: 'Ik fungeer als een voorportaal voor de gemeente. Doordat ik hier mijn werk kan doen, worden mensen sneller en eenvoudiger geholpen.'

gers en aanbieders. Hooijer: 'Dat varieert van een weduwe die haar tuin niet meer bij kan houden tot een moeder van een volwassen zoon met psychiatrische problemen, die dagbesteding nodig heeft. De zorgaanbieders kunnen vrijwilligers, mantelzorgers en ook professionals zijn. In eerste instantie zoek ik altijd een vrijwilliger uit het dorp als oplossing voor een zorgvraag. Als dat niet lukt, kan het ook iemand van de regionale welzijnsorganisatie zijn, al dan niet professioneel. In het uiterste geval kan ik samen met de zorgvrager een aanvraag voor een AWBZ- of Wmo-indicatie voorbereiden. Ik fungeer als een voorportaal voor de gemeente. Doordat ik hier mijn werk kan doen, worden mensen sneller en eenvoudiger geholpen. Anders zouden ze misschien ook wel geholpen worden, maar dan via een ingewikkelder weg en vaak ook duurder. Bijvoorbeeld die psychiatrische man, die heb ik kunnen bemiddelen naar een lokale werkgever, waar hij nu een paar dagdelen per week werkt.'

Dichtbij

Hooijer is van origine verpleegkundige en werkt als zzp'er. Ze is voor acht uur per week ingehuurd door de coöperatie. 'Maar ik richt mijn werktijd niet strikt in, ik ben eigenlijk altijd beschikbaar. Van de week liep ik met de hond en werd ik aangesproken door een dorpsgenoot. In eerste instantie leek het gewoon voor een babbeltje, maar uiteindelijk

kwam hij toch met een zorgvraag op de proppen.' Verhoeven roemt de laagdrempelige werkwijze en het persoonlijke contact dat Miriam met de Esbekenaren heeft. 'Miriam wordt hier geaccepteerd, ze zit echt tussen de mensen in. Het vertrouwen van mensen, dat let ontzettend nauw. Je moet er zo dichtbij zitten om die echte aansluiting te vinden. Als een gemeenteambtenaar dat zou moeten doen, of iemand van een zorgaanbieder, die krijgen dat niet voor elkaar. Die hebben dan een spreekuur, eens per twee weken, dat zou hier niet werken.'

Momentum

Ook al doet zijn enthousiasme het misschien wel vermoeden, Verhoeven gelooft niet in de coöperatie als enige mogelijkheid voor zorg dichtbij. 'Je kunt bovendien het ontstaan van een coöperatie niet afdwingen, er moet wel een momentum zijn. Bij ons in Esbeek gebeurt er heel veel, maar dat is heus niet allemaal dankzij de coöperatie. Het is niet toevallig dat het juist hier gebeurt: Esbeek heeft een uitzonderlijke historie met een prachtig landgoed, rijke pastores die hier kwamen wonen en het enige dorp in de wijde omtrek direct aan de tramlijn tussen Tilburg en België. We hebben hier een bepaald soort trots. Als iemand zegt dat iets niet kan, zullen wij des te harder bewijzen dat het wel kan. Wij worden altijd de Duitsers van de gemeente genoemd, omdat we altijd willen winnen.'